

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії та маркетингу

КОНКУРЕНТНІ НАЦІОНАЛЬНІ МОДЕЛІ СПОЖИВАННЯ

ПРОГРАМА
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
спеціальності 075 Маркетинг
(Шифр за ОПІ ГСЕ 5.в)

Дніпро
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Дучинська Ніна Іванівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії та маркетингу.

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки/спеціальністю Маркетинг

«12» грудня 2017 року, протокол №8

ВСТУП

Вивчення дисципліни «Конкурентні національні моделі споживання» повинно забезпечувати рішення двох взаємопов'язаних проблем: пізнання теоретичних основ науки моделювання національної економіки та набуття практичних навиків щодо їх ефективного застосування в умовах диференціації споживчого попиту.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Конкурентні національні моделі споживання» є формування компетентностей стосовно розуміння та використання конкурентних національних моделей споживання.

1.2. Завдання дисципліни:

– вивчення основних принципів побудови економічних моделей розвитку національного споживання та управління економічними об'єктами в умовах зрушень і дії дестабілізуючих факторів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– основні принципи побудови економічних моделей аналізу розвитку економічних процесів та управління споживанням в умовах зрушень і дії дестабілізуючих факторів;

– основні моделі розвитку національних економік, своєрідність економічної діяльності в рамках кожної країни, величину національного багатства та економічний потенціал, структура економіки, специфічні риси національного менталітету;

– сутність і структура економічної системи споживання, основні типи економічних систем, критерії, на яких засновані класифікації економічних систем.

вміти:

– використовувати основні моделі трансформаційного менеджменту споживання;

– грамотно ставити і самостійно розв'язувати конкретні прикладні задачі з використанням і формуванням адекватних економіко-математичних моделей та інформаційних технологій на базі ПЕОМ;

– здійснювати аналіз отриманих результатів.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗМІСТОВІ СКЛАДОВІ МОДЕЛЕЙ** **РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК**

Тема 1. Основні моделі розвитку національних економік.

Неоліберальна економіку англосаксонського типу, або спрощено-ліберальна (американську) модель. Модель соціально-орієнтованої економіки (німецька модель). Східно-азійська (японська модель). Особливість американської моделі – лідерство у сфері науково-технічного прогресу (НТП). Висока конкурентоспроможність американської моделі. Країни з

соціально-орієнтованою економікою: поєднання ринкових відносин з непрямими методами державного регулювання економіки, які нерідко набувають домінуючого значення. Сформована у Німеччині модель соціально-ринкового господарства. Особливості японської національної моделі. Значно суттєвіша ніж в країнах американської і європейської моделей роль держави у регулюванні економічних процесів при невеликій частині державної власності. Переpletіння капіталу банківських і промислових компаній через взаємне володіння акціями при вкрай незначній індивідуальній власності на акції. Об'єднання великих компаній з малими і середніми. Безумовний пріоритет інтересів нації, компанії і виробничої групи над інтересами особистості.

Тема 2. Типи та моделі національних економік у ході споживання.

Своєрідність економічної діяльності в рамках кожної країни. Величина національного багатства та економічний потенціал, структура економіки, специфічні риси національного менталітету, особливості політичного, державного і суспільного устрою. Різноманітність країн за національним складом, соціально-культурними особливостями. Механізм функціонування і моделювання національної економіки. Найсуттєвіші специфічні ознаки національних економік: ресурсне забезпечення процесів виробництва (наявність факторів виробництва) та економічний потенціал країни. Класифікаційні ознаки сучасних національних економік (національних економічних систем): панівна форма власності та способи координації економічної діяльності; характер розвитку економічних процесів; технологічний спосіб виробництв; рівень економічної свободи; конкурентоспроможність економіки; форма політичного правління.

Тема 3. Моделі сучасної ринкової економіки та особливості споживання.

Ринок американський, шведський, німецький, японський: особливості споживання. Різне співвідношення приватної, колективної та державної власності. Головний інструмент створення моделі ринку: активна й послідовна діяльність держави щодо створення необхідних інститутів ринку. Американська модель, що побудована на основі всебічного заохочення підприємницької діяльності, збагачення найбільш активної частини населення. Масштаби внутрішнього кредитного ринку, що стали могутнім фактором впливу США на світове пересування грошових ресурсів. Характерна риса післявоєнної Швеції - специфіка відношень між працею і капіталом на ринку праці. Японія як світовий лідер з багатьох найважливіших напрямків науково-технічного прогресу, надзвичайно високий ступінь адаптації до умов, що змінюються з розвитком економіки. Модель німецької національної економіки. Держава, що забезпечує найкращі умови для роботи ринкового господарства, захищає його суб'єктів та установлює справедливі правила гри.

Тема 4. Національні моделі економічних систем споживання

Сутність і структура економічної системи споживання. Основні типи економічних систем. Критерії, на яких засновані класифікації економічних систем. Особливості сучасної ринкової економіки у порівнянні з системою вільного (чистого) ринку. Теоретичні засади державного регулювання економіки. Регулюючі функції держави в командно-адміністративній та ринковій економічній системі. Сутність змішаної економіки з основними тенденціями трансформації існуючої економічної системи в Україні. Специфіка основних національних моделей економічних систем. Національні моделі економічних систем у сучасних умовах, що є найбільш ефективними та конкурентоздатними. Основні напрями розвитку сучасної світової економічної системи.

Тема 5. Трансформаційні процеси і концепції економічного розвитку

Генезис та еволюція економічних трансформацій, споживання. Трансформація товарного виробництва та його факторів. Проблеми трансформації перехідних економічних систем і господарських структур. Глобальні економічні трансформації і стратегії динамічної економічної рівноваги. Особливості моделювання споживання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Моделі розвитку економічних процесів та зміни кон'юнктури ринків і споживання.

Тема 6. Моделі реагування підприємств на зміни кон'юнктури ринків і споживання.

Статистична селекційна рівновага. Математична модель економічного добору. Аналіз і пояснення реагування фірми та галузі. Здатність підприємства до оновлення. Марківська математична модель заміщення чинників виробництва та споживання.

Тема 7. Аналіз раціональних та адаптивних очікувань споживачів.

Теорія і практика формування очікувань споживачів. Очікування в моделюванні закордонних інвестицій. Стабільність інфляційних очікувань з навчанням. Раціональні й адаптивні очікування та емпіричні математичні моделі у фінансовому менеджменті. Теорія і практика формування очікувань. Очікування та ризик. Економетричне моделювання очікувань — класифікація моделей. Економетричне моделювання раціональних очікувань. Моделювання адаптивних очікувань. Економетричний аналіз очікувань у період трансформації. Раціональні й адаптивні очікування та емпіричні моделі у фінансовому менеджменті.

Тема 8. Синтез моделей адаптивного управління економічними системами в умовах трансформації

Методологія синтезу моделі економічної системи. Загальна задача

синтезу моделі об'єкта управління. Загальна задача синтезу моделі керуючої системи. Концепція адаптивного стратегічного планування.

Моделювання процесів стратегічного планування з адаптацією. Моделювання адаптивних властивостей стратегії за умови зміни цільових установок.

Тема 9. Математичні моделі антикризового індикативного планування на підґрунті методу аналізу ієрархій

Концептуальні засади антикризового індикативного планування. Подання процесу планування у вигляді ієрархії. Способи визначення бажаних сценаріїв. Планування підприємством антикризової виробничої діяльності в умовах конкуренції. Планування антикризового розвитку галузі.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Базова література:

1. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. и др. Глобальные трансформации и стратегии развития: Монограф. — К.: Ориане, 2000.
2. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: Навч. Посіб. — К.: КНЕУ, 2003.
3. Кирсанов К. А., Малявина А. В., Попов С. А. Инвестиции и антикризисное управление: Учеб. пособие. — М.: МАЭП, 2000.
4. Нельсон Р., Уинтер С. Эволюционная теория экономических изменений. — М.: ЗАО «Финстат-информ», 2000.
5. Піддубний І.О., Піддубна А.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник / За ред. проф. І.О.Піддубного. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. — 264 с.
6. Саати Т., Кернс К. Аналитическое планирование. Организация систем: Пер. с англ. — М.: Радио и связь, 1991.
7. Самочкин В. Н. Гибкое развитие предприятия: анализ и планирование. — М.: Дело, 1999.
8. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: У 3-х т. Т. 3: Конкурентоспроможність української економіки / За ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. — К. : Фенікс, 2007 — 556 с.
9. Шевченко Л.С. Конкурентное управление: Уч. пособие. — Харьков: Эспада, 2004. — 520 с.

3.2. Додаткова література:

1. Гавриш О. А. Інтеграція України в світову економіку шляхом розвитку трансферу інноваційної продукції / О. А. Гавриш, К. С. Клименко // Економічний вісник НТУУ «КПІ»: зб. наук. праць. — К. : НТУУ «КПІ», 2010. — С. 50–53.
2. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень в ринковій економіці: монографія. — К.: ЦНЛ, 2003. — 200 с.

3. Конюховский П.В. Математические методы исследования операций в экономике. – СПб.: ИД Питер, 2001. – 208с.
4. Кремер Н.Ш., Путко Б.А., Тришин И.М., Фридман М.Н. Исследование операций в экономике. – М.: Банки и биржи, 1999. – 407с.
5. Ульянченко О.В. Дослідження операцій в економіці. – Х.: ІНЖЕК, 2012. – 580 с.

3.3. Методичні рекомендації:

1. Дучинська Н.І. Конспект лекцій з дисципліни «Конкурентні національні моделі споживання» – додається в НМКД.
2. Дучинська Н.І. Методичні матеріали до практичних занять з дисципліни «Конкурентні національні моделі споживання» – додається в НМКД.
3. Дучинська Н.І. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів із дисципліни «Конкурентні національні моделі споживання» [Текст] / Н. І. Дучинська, – Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, – Д. : РВВ ДНУ, 2017. – 36 с. (2,0 д. а.).

Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

3.4. Інформаційні ресурси:

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
2. Джерела (див. перелік навчальної та довідкової літератури, а також різні професійні періодичні видання вітчизняного та закордонного походження).
3. Мережа Інтернет.

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Конкурентні національні моделі споживання» – залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

- усних опитувань на практичних заняттях;
- письмових контрольних робіт;
- письмових тестових завдань;
- виконання реферативних завдань.

Критерії успішності

Оцінки «відмінно» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння

вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли основні поняття та принципи сучасної економічної теорії, вільно оперують економічними категоріями та інтерпретують графічні економічні моделі, усвідомлюють зв'язки між основними економічними явищами та процесами, творчо та коректно використовують їх при розв'язанні задач.

Оцінки «добре» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) повне знання навчального матеріалу, успішно виконав (виконала) передбачені програмою завдання, засвоїв (засвоїла) рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили системні знання понять та принципів економічної теорії і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань контрольних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових положень сучасної економічної теорії або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.